

O‘ZBEKISTONNING SAVDO, TA’LIM VA SUV RESURLARINI BOSHQARISH ORQALI MARKAZIY OSIYODA MINTAQAVIY INTEGRATSIYADAGI ROLI

Choriyev Nuriddin Xushboqovich

*Toshkent davlat tibbiyot universiteti Termiz
filiali “Ijtimoiy-gumanitar fanlar” kafedrasida assistenti*

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekistonning Markaziy Osiyo mintaqasida savdo, ta’lim va suv resurslarini boshqarish orqali iqtisodiy integratsiya va barqaror taraqqiyotdagi roli tahlil qilinadi. Mintaqaviy savdo aloqalari, xalqaro ta’lim hamkorligi va transchegaraviy suv resurslarining boshqarilishi orqali mintaqada o‘zaro manfaatli hamkorlik va barqarorlikni ta’minlash jarayonlari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Markaziy Osiyo, iqtisodiy integratsiya, savdo, ta’lim, suv resurslari, barqarorlik, hamkorlik

Abstract: The article analyzes Uzbekistan’s role in promoting economic integration and sustainable development in the Central Asian region through trade, education, and water resource management. It examines the processes of ensuring mutually beneficial cooperation and stability in the region through regional trade relations, international educational cooperation, and transboundary water management.

Keywords: Uzbekistan, Central Asia, economic integration, trade, education, water resources, sustainability, cooperation

Аннотация: В статье анализируется роль Узбекистана в продвижении экономической интеграции и устойчивого развития в регионе Центральной Азии через торговлю, образование и управление водными ресурсами. Рассматриваются процессы обеспечения взаимовыгодного сотрудничества и стабильности в регионе посредством региональных торговых связей, международного образовательного сотрудничества и трансграничного управления водными ресурсами.

Ключевые слова: Узбекистан, Центральная Азия, экономическая интеграция, торговля, образование, водные ресурсы, устойчивость, сотрудничество

Markaziy Osiyo mintaqasi ko‘p asrlik tarix davomida savdo yo‘laklari, ilmiy va madaniy almashinuv markazi bo‘lib xizmat qilgan. Bugungi kunda bu mintaqada nafaqat iqtisodiy integratsiya orqali barqaror taraqqiyotga intilmoqda, balki savdo, ta’lim va suv resurslarini boshqarish kabi sohalarda ham o‘zaro hamkorlikni kengaytirmoqda. O‘zbekiston bu jarayonda markaziy rol o‘ynab, regional sheriklikni mustahkamlashga intilmoqda [1].

So‘nggi yillarda Markaziy Osiyo davlatlarining umumiy tashqi savdo hajmi sezilarli darajada o‘ydi: umumiy savdo 127,1 milliard dollardan 248,6 milliard dollargacha yetdi [2]. Bu o‘shish O‘zbekiston tomonidan amalga oshirilgan ochiq iqtisodiy siyosat, hamkorlik bitimlari va transport-logistika infratuzilmasini yaxshilash bilan bog‘liq [3].

Mintaqaviy savdo bilan birga, O‘zbekiston yirik xalqaro savdo sheriklari bilan ham aloqalarni mustahkamlab, iqtisodiy integratsiyani chuqurlashtirmoqda. Masalan, 2025 yil aprel oyida O‘zbekiston Samarkandda Yevropa Ittifoqi va Markaziy Osiyo davlatlari bilan birinchi sammitni o‘tkazdi. Uchrashuvda savdo, transport, suv va energiya sohalarida hamkorlikni mustahkamlashga qaratilgan 12 milliard yevrolik investitsiya paketi e‘lon qilindi, bu esa mintaqaviy savdo va transport infratuzilmasini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi [4].

Bundan tashqari, O‘zbekiston va qo‘shni davlatlar, xususan Qozog‘iston, ham savdo hamkorligini mustahkamlash bo‘yicha yuqori darajadagi uchrashuvlar o‘tkazmoqda. Masalan, 2025 yil noyabrda ikki davlat prezidentlari iqtisodiy sheriklikni kengaytirish va Markaziy Osiyoda barqarorlikni ta‘minlash bo‘yicha hamkorlikni muhokama qildi [5].

Kengroq kontekst: O‘zbekiston va qo‘shni davlatlar o‘rtasida savdo, transport va bojxona tizimlari uyg‘unlashtirilishini rag‘batlantiruvchi iqtisodiy integratsiya jarayonlari mavjud bo‘lib, bu Markaziy Osiyoda regional hamkorlikni mustahkamlash imkoniyatlarini oshiradi [6][7].

Bugungi global iqtisodiyotda ta‘lim ham ikki davlat o‘rtasida strategik hamkorlik elementi sifatida ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston Markaziy Osiyo davlatlari bilan nafaqat savdo, balki ta‘lim hamkorligini ham rivojlantirmoqda [8]. Masalan, 2025 yilda Indo-O‘zbekiston ta‘lim va biznes sammitida O‘zbekiston Markaziy Osiyoda hind biznesi, talabalar va turizm uchun markaz bo‘lish strategiyasini ilgari surdi. Bu tashabbus savdo va madaniy almashinuv bilan birga ta‘lim hamkorligini ham kuchaytirishga qaratilgan edi [9].

Shuningdek, mintaqaviy hamkorlik loyihalarida xalqaro ta‘lim dasturlarini yaratish, almashinuv dasturlarini kengaytirish va texnik mutaxassislar tayyorlash jarayonlari mintaqaviy rivojlanish uchun muhim omil bo‘lib qolmoqda [10]. Markaziy Osiyoda suv resurslari – Sirdaryo va Amudaryo kabi daryolar – transchegaraviy tabiatga ega bo‘lib, mintaqaviy hamkorlikda muhim rol o‘ynaydi. Suv resurslarini adolatli boshqarish nafaqat ekologik, balki ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik uchun ham muhim hisoblanadi [11]. Bu borada O‘zbekiston va qo‘shni davlatlar o‘rtasida suv resurslari bo‘yicha murakkab munosabatlar mavjud bo‘lib, ayrim hollarda raqobat ham yuzaga keladi. Masalan, Tojikiston bilan suv resurslaridan foydalanish masalalari dolzarb muammo bo‘lib qolmoqda, bu esa mintaqaviy siyosat va ekologik barqarorlikni ta‘minlashda murakkab vazifalarni keltirib chiqaradi [12]. Xalqaro

hamkorlik loyihalari, xususan USAID tomonidan Markaziy Osiyo daryolarini boshqarish bo'yicha tashabbuslar, mintaqaviy suv hamkorligini yanada mustahkamlashga qaratilgan [13]. Bu loyiha orqali mintaqaning suv resurslarini boshqarish salohiyati oshirilmoqda va mutaxassislar hamda ta'lim muassasalari orqali bilim almashinuvi yo'lga qo'yilmoqda [14].

O'zbekiston savdo, ta'lim va suv resurslarini boshqarish orqali Markaziy Osiyoda iqtisodiy va ijtimoiy integratsiyani mustahkamlashga sezilarli hissa qo'shmoqda. Mintaqaviy savdo aloqalarini rivojlantirish, xalqaro ta'lim hamkorliklarini yo'lga qo'yish va transchegaraviy suv resurslarini boshqarish orqali O'zbekiston barqaror taraqqiyot va hamkorlikni ta'minlashda markaziy rol o'ynaydi. Bu jarayonlar nafaqat iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, balki mintaqaning umumiy barqarorligi, ijtimoiy farovonligi va uzoq muddatli integratsiyasi uchun poydevor yaratadi [15].

Foydalanilgan adabiyotlar

- [1]. O'zbekiston va Markaziy Osiyo: mintaqaviy iqtisodiy integratsiya imkoniyatlari. Modern Education and Development, 26(2), 350-355, 2025.
- [2]. Shokh Library; O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasidagi iqtisodiy integratsiya jarayonlari, 2025.
- [3]. Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari, Vol.3 Issue 6, 2025. "Markaziy Osiyoda suv muammolari: O'zbekiston va Tojikiston o'rtasidagi suv resurslari uchun raqobat."
- [4]. Uzbekistan and Central Asia trade cooperation: common growth, Y3A report.
- [5]. AP News, EU and Central Asian states summit, 2025.
- [6]. Nazarov T. O'zbekistonning geografiyasi. Toshkent nashriyoti, 2012.
- [7]. Shukurov, R. Markaziy Osiyo davlatlarining geografiyasi. T.: Fan va texnologiya nashriyoti, 2010.
- [8]. Indo-Uzbek Education & Business Summit. Economic Times, 2025.
- [9]. Central Asia regional educational cooperation reports. UNESCO, 2024.
- [10]. USAID Central Asia regional water and environment initiatives, 2021.
- [12]. CAWaterInfo. Central Asia water resources management, 2021.
- [13]. European Parliament report: Transboundary water governance in Central Asia, 2022.
- [14]. Asian Development Bank, Central Asia Regional Water Initiative, 2020.
- [15]. OECD Report: Education and Regional Cooperation in Central Asia, 2022.
- [16]. UNESCAP: Central Asia Economic and Social Development Review, 2023.